2017-217

Archeologienota Wevelgem A. Vanhoornelaan

Programma van Maatregelen

Bert ACKE en Maarten BRACKE

9-12-2017

1. Gemotiveerd advies

De archeologienota kadert in het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Naar aanleiding van een aanvraag voor een omgevingsvergunning te Wevelgem A. Vanhoornelaan (provincie West-Vlaanderen), gelegen binnen woongebied en waarbij de totale oppervlakte van de betrokken percelen 3000m² of meer bedraagt en de bodemingreep 1000m² of meer bedraagt, dient de initiatiefnemer een archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag. De archeologienota dient opgemaakt te worden onder supervisie van een erkend archeoloog.

Het plangebied kent een onregelmatige vorm en is 23 286m² groot. De site is onderdeel van een grotere woonwijk, en bestaat grosso modo uit een bebouwde zone langsheen enkele straten in de noordoostelijke hoek en een groen- en speelzone in het zuidwesten, met daartussen wandelpaden en bomen. In het noorden is een vijver aanwezig. Het plangebied wordt van noord naar zuid doorsneden door de overwelfde Gaverbeek en door een riolering. Er kan vanuit gegaan worden dat ter hoogte van de straten en rioleringen, de overwelving van de Gaverbeek en de vijver de bodem zwaar verstoord is. Hetzelfde kan verondersteld worden van de zone van de huizen en de voortuinen, waarin zich allerhande nutsleidingen en -voorzieningen bevinden. Ter hoogte van de het basketbalplein, de parkeerzone, de speelzone, de resterende groenzones en wandelpaden gelegen buiten de stroken met riolering en overwelving, zal er ook reeds enige verstoring zijn, maar deze zal vermoedelijk minder diepgaand zijn dan bij de andere zones.

Het uitgevoerde bureauonderzoek is volledig waarbij de relevante en beschikbare bronnen teruggevonden werden en geraadpleegd. Het plangebied was sinds ca. 1777 lange tijd gelegen in een landelijke omgeving, ten zuiden van de dorpskern van Moorsele. Het was dan vermoedelijk in gebruik als landbouwgrond. In de omgeving bevonden zich op dat moment enkele omwalde sites. Het terrein blijft onbebouwd tot ca. 1970, toen het deel ging uitmaken van een woonwijk en ingericht werd als woon- en groenzone. Hoe de site er uit zag voor 1777 is niet gekend. De landelijke omgeving rond Moorsele is op archeologisch vlak zo goed als ongekend. In de dorpskern werd het middeleeuwse ontstaan van de parochiekerk reeds aangetoond door een opgraving, en in het centrum en de ruime omgeving zijn meerdere middeleeuwse sites gekend, deze zijn op heden echter nog niet archeologisch onderzocht. Ca. 1,4km ten zuiden van het plangebied is een landelijke Romeinse nederzetting opgegraven. Oudere sporen van menselijke aanwezigheid ontbreken vooralsnog. Dit heeft echter eerder te maken met het gebrek aan systematisch onderzoek, en reflecteert niet de archeologische realiteit. De Gaverbeek, nu overwelfd, doorkruist het plangebied van noord naar zuid. Het terrein kent een microreliëf en stijgt licht van west naar oost. De bodem wordt gevormd door matig droge/natte zandleemgronden. Deze topografische en bodemkundige ligging (vlakbij water, al bij al eerder droge gronden, hogere droge gronden vlakbij) kunnen mogelijk een aantrekkingskracht geweest zijn voor menselijke aanwezigheid in het verleden. Deze gegevens duiden er op dat het terrein een bepaalde archeologische verwachting kan hebben, die niet hoog maar ook niet laag wordt ingeschat.

De bestaande verhardingen en lijnvormige elementen binnen het plangebied worden opgebroken. Het merendeel van de bomen op de site blijven bewaard. Enkel in het westelijke deel worden op het grasveld langsheen de D. Hemerijckxlaan de bomen verwijderd. De vijver wordt verplaatst en deels gedempt en heraangelegd. De bestaande woningen worden gesloopt, inclusief de verhardingen tot

aan de straatzijde. De woningen langsheen de S. Streuvelslaan worden in een andere configuratie opnieuw gebouwd, met inbegrip van verharde parkeerplaatsen. De straat wordt heraangelegd en er wordt een nieuwe riolering voorzien, alsook nieuwe nutsleidingen. De opritten gelegen op openbaar domein van de woningen ten oosten van de St. Streuvelslaan, in de noordoostelijke hoek van het projectgebied, worden heraangelegd. De woningen langsheen de oostkant van de S. Vermotestraat worden niet heropgebouwd: de bestaande vijver wordt verlegd naar deze plek, en wordt een groot deel zuidwaarts uitgebreid. In het westen worden langsheen de D. Hemerijckxlaan nieuwe gebouwen opgericht, inclusief parkeergelegenheden, en verhardingen ten noorden en ten zuiden. Ook komt er riolering te liggen op deze plek. In het noorden van het westelijke deel van het plangebied wordt een klinkerverharding aangelegd. Tussen de nieuwbouwzone in het westen en de centrale vijver wordt een grote speelzone ingericht. De bestaande speelzone met heuveltjes in het zuiden wordt licht aangepast en omgevormd tot een avonturenparcours. Doorheen het volledige gebied worden nieuwe, half verharde wandelpaden aangelegd en worden enkele nieuwe bomen geplant. Ook worden een aantal nieuwe afwateringstracés naar de vijver voorzien in het noordelijke deel van het plangebied.

De grootste bodemimpact zal plaatsvinden ter hoogte van de vijver die heraangelegd wordt en ter hoogte van de nieuw aan te leggen wegenis en huizen. De zone waar de vijver komt te liggen is echter reeds verstoord door de reeds aanwezige vijver, de overwelfde Gaverbeek en de af te breken huizen langsheen de S. Vermotestraat. Ook de zone van de te heraan leggen S. Streuvelslaan en de nieuwe huizen is reeds verstoord door de huidige straat met riolering en door de af te breken huizen. Enkel de aanleg van de nieuwe bebouwing in het westen van het plangebied, langsheen de D. Hemerijckxlaan, vindt plaats op een deelzone die minder diepgaand verstoord is. Deze zone is ca. 2000m² groot. De nieuw aan te leggen afwateringstracés naar de vijver worden aangelegd in een smalle sleuf van ca. 1m breed, die tot op ca. 1,10m onder het maaiveld wordt uitgegraven. Onder de nieuwe wandelpaden wordt 30cm uitgegraven voor funderingsopbouw. Ter hoogte van de toekomstige speelzone vinden er zo goed als geen bodemingrepen plaats: de bomen blijven behouden, en de bestaande heuvels worden licht aangepast. Er gebeuren op deze locatie geen diepe uitgravingen. De heraanleg van de opritten ten oosten van de S. Streuvelslaan zal geen bijkomende verstoring veroorzaken.

De enige zones die resteren waar eventueel nog bewaard archeologisch erfgoed aanwezig kan zijn dat bedreigd worden door de werken, zijn de lijntracés voor de afwatering en in mindere mate ook de paden, en de westelijke zone van ca. 2000m² groot.

Op basis van het bureauonderzoek kan de aan- of afwezigheid van een archeologische site niet aangetoond worden. De archeologische verwachting van het terrein is gemiddeld. Verder vooronderzoek op de lijntracés wordt wegens hun beperkte breedte niet opportuun geacht: er is geen mogelijkheid tot uitbreiding, eventuele sporen zullen moeilijk herkend en geïnterpreteerd kunnen worden, en de kans op relevante kennisvermeerdering is hier daarom niet mogelijk. Verder vooronderzoek van de westelijke zone van 2000m² wordt ook niet opportuun geacht: de zone is al deels verstoord door de huidige verharding, op de luchtfoto van 1971 zijn er op deze zone grondwerken aan de gang die mogelijk een verstoring hebben veroorzaakt, en wegens de eerder beperkte oppervlakte zal het ook hier moeilijk zijn om eventuele sporen in een breder kader te kunnen plaatsen. Bovendien is de omgeving zo goed als volgebouwd, zodat er in de toekomst geen mogelijkheden meer zijn om een eventuele archeologische sporen te kunnen onderzoeken buiten de

grenzen van het huidige plangebied. Ook hier zal een verder vooronderzoek weinig tot geen nuttige kenniswinst opleveren, ondanks een bepaalde archeologische verwachting. Dit alles in acht genomen, zou de kosten-baten analyse van een verder vooronderzoek negatief uitdraaien.

Om die redenen wordt er geen verder onderzoek geadviseerd. Er dient dus geen programma van maatregelen voor verder archeologisch onderzoek opgesteld te worden. Wel wordt gewezen op de wettelijke verplichting om bij aantreffen van archeologisch sporen/vondsten tijdens werken, dit te melden aan Onroerend Erfgoed[1].

[1] Zie artikel 5.1.4. van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 en artikel 5.1. van het Onroerenderfgoedbesluit.